

002/26 HITTERELVA

FYLKE: Sør-Trøndelag
Kommune: Røros

Nedbørfelt: 156 km²
Toppunkt: 1014 moh.
Utløpspunkt: 622 moh.
Marin grense: -
Kraftpotensial: 7 GWh
SP-kategori: III
Økonomiklasse: 1
Naturgeogr. region: 34a

Hitterelva er et sidevassdrag til Håelva som også vurderes i Verneplan IV. Den har sitt utspring i området sør for Aursunden og renner ut i Håelva like før dens samløp med Glomma ved Røros.

Klimaet er kontinentalt. Normal årsnedbør er 500-600 mm hvor det meste kommer i juni-september.

Hitterelva renner i en bred åpen dal med flere sjøer - Store Hittersjøen, Djupsjøen, Stikkilen og Hittersjøen. Terrenget er dominert av avrundete former og flate moer, og mangler de store kontrastene i landskapet.

Hitterelva ligger nesten i sin helhet innenfor Trondheimsfeltet, som består av relativt lett forvitrelige kambrosiluriske bergarter, stedvis rike på kalkstein. Løsmassene i feltet er vesentlig morenemateriale.

Vegetasjonen avspeiler variasjonen i berggrunnen. Bjørk er det dominerende treslaget med enkelte innslag av furu. Myr forekommer spredt.

Riksvei 31 mellom Røros og Brekken går langs vassdraget. Flere mindre veier går ut fra riksveien. Hitterelva renner gjennom tett bebyggelse ved Røros. Ellers finnes det en del spredt bosetting langs riksveien. Her drives en del jord- og skogbruk. Det finnes noe i overkant av 200 hytter i nedbørfeltet. Hitterelva ble regulert i 1670 for å sikre jevn vannføring til smeltehytta ved Kobberverket. Dammer ble bygget i Stikkilen og ved utløpene av Hittersjøen og Djupsjøen. Alle dammene er intakte, og hever vannstanden i sjøene et par meter. Det er utført senking av Hitterelva med kanalisering av mesteparten av elvestrekningen fra Hittersjøen til samløpet med Håelva. Dessuten finnes en samledam som skal redusere massetransporten i elva. I forbindelse med gruvedriften på Røros er det i tidligere tider blitt drevet omfattende hogst i nedbørfeltet.

Naturfaglige verdier

Vassdraget har naturfaglig en del av variasjonen i flora og fauna for områdene i øvre del av Glomma, men både Håelva og Øvre Glomma som også er til vurdering anses å være bedre egnet som typevassdrag. Vassdraget er lite egnet som referansevassdrag.

Geofag

Berggrunnen er kompleks og interessant da den gjenspeiler utviklingen av den kaledonske fjellkjedefoldningen. Av spesiell kvartærgeologisk interesse er et stort område med drumlinoide former omkring Gråbeisberget. De gamle slagghaugene fra gruvedriften på Røros er materialkilde for nedre del av elva.

Middels verneverdi **

Botanikk

Vassdraget har en diversitet av vegetasjonstyper omkring det vanlige for regionen. Rike vegetasjonstyper er vanlige, selv om fattige typer dominerer. Antall arter i nedbørfeltet er noe over

middels for regionen. Enkelte regionalt sjeldne arter inngår i området. Produktiv vegetasjon inngår stedvis i liene, og nedre del av vassdraget har forholdsvis velutviklet vann- og sumpvegetasjon. Avskogingen i forbindelse med den tidligere gruvedriften har satt preg på vegetasjonen.

Middels verneverdi **

Landfauna

Vassdraget inneholder relativt produktive våtmarksområder. Her finnes en rik andefuglfauna, og på enkelte lokaliteter forekommer flere arter vadere. Spurvefuglfaunaen er mer ordinær, og har primært et karakteristisk artsutvalg fra den subalpine bjørkeskogen. Av mer sjeldne arter er storlom, stjertand, bergand og havelle registrert.

Elg forekommer i god bestand i nedbørfeltet. Rådyr finnes sparsomt, jerv finnes fast. Bjørn, ulv, fjellrev og gaupe forekommer på streif. Bever forekommer i god bestand i vassdraget. Mink, mår og rev er vanlige arter. Grevling og ekorn finnes i små bestander, mens moskus opptrer på streif.

Middels verneverdi **

Vannfauna

Berggrunnen gir seg utslag i markert høyere ledningsevne og pH enn i sparagmitt- og grunnfjellsområdene lenger sør. Objektet er forholdsvis rikt på ferskvannsbiotoper og har flere større innsjøer. Øvre deler av vassdraget er variert mht. vannkvalitet, noe som skyldes innslag av olivin og sparagmitt i berggrunnen. Krepsdyrfaunaen er forholdsvis rik på arter, mens artsrikdommen i bunndyrfaunaen er mer vekslende.

Vassdraget har bestander av sik, ørret, røye, harr, lake og ørekyt. Siken ble satt ut etter århundreskiftet, og er nå den dominerende arten. I Lille Hittersjøen driver Norsk institutt for naturforskning et settefiskprosjekt på ørret.

Stor verneverdi ***

Kulturminneverdier

Øvre deler av vassdraget er utnyttet av steinalderfangstfolk som holdt til i norske og svenske innlandsstrøk. Vikingtidsfunn fra Røros tyder på en bosetningsekspanasjon fra etablerte jordbruksbygder i denne perioden. Elva renner gjennom et gammel samisk bruksområde.

Røros Bergstad står på UNESCOs "World Heritage List", som omfatter de mest verneverdige kulturminnene i verden. Stedet vokste opp omkring Røros Kobberverks smeltehytte ved Hitterelva etter at gruvedriften kom i gang i 1644. Trehusbebyggelsen er enestående, med store, helhetlige bygningsmiljøer og gateløp. Her er et stort antall fredete hus, våningshus og uthus, hovedsakelig fra 1700- og 1800-tallet. Tekniske anlegg fra smelteverket og slagghaugene er også bevart. Røros kirke er en åttekantet steinkirke fra 1784. Innbyggerne drev gårdsbruk, og i et belte rundt byen lå beite- og slåtteland med sommerfjøs, utlær og seterhus. Småsetran, øst for sentrum, er et bevart seterlandskap av denne typen. Hitterelva ble regulert med dammer i perioden 1670-1890 for å skaffe jevn vannføring til drift av bl.a. hammer og blåsebelger. I elva er det delvis intakte større demninger og flere mindre damanlegg. I Storzgruvefeltet finnes det gamle bygninger. Den faste gårdsbosetningen langs vassdraget øst for Røros ble etablert etter at Kobberverket startet, til dels på gamle setervoller. Her er gårder med velholdt gammel bebyggelse.

Området har svært verdifulle kulturminner knyttet til Røros Bergstad, av interesse ut over landegrensene. Her er særpregete kulturlandskap, som de bynære seterområdene og den nakne Rørosvidda. Området som helhet dekker de fleste sidene ved Røros Kobberverks historie gjennom 350 år. Vassdraget utgjør en sentral del av denne kulturhistoriske helheten.

Meget stor verneverdi ****

Friluftstinteresser

Vassdraget har funksjon som nærtur-, rekreasjons- og dagsturområde, både sommer og vinter. Området blir mest brukt av lokalbefolkningen. Det drives lite jakt og fiske i vassdraget. Fra Røros Bergstad er det merket tursti sørøstover til Femundsmarka og DNTs rutenett der.

Stor verdi ***

Landbruksinteresser

I området rundt Djupsjøen er det en del arealer med dyrkbar jord. Spesielt må nevnes arealene nordøst for sjøen, langs Svendslivegen. Det er store skogreisingsarealer i området. Barskogen er på vei inn igjen ved tilplanting og naturlig foryngelse.

Liten verdi *

Kraftressurser

Djupsjøen i Hitterelva kan reguleres 3 m ved senking. I tillegg til å redusere flommer gjennom Røros sentrum vil reguleringen gi økt produksjon i nedenforliggende kraftverk. Dette vil gi 7 GWh midlere årsproduksjon meget billig kraft (alt vinterkraft) uten Tolga kraftverk og ca 8,5 GWh med Tolga kraftverk. Prosjektet er plassert i kategori III (9) i Samlet plan.